

מקורות פרשת נחמו תשפ"ב איך מנחמים ישעיהו הנביא ורבי עקיבא את ישראל?

נצח ישראל פרק כו: 'עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה, הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה' - כי אלו שני עדים - החורבן ושישבו בו זקנים וזקנות בירושלים - האחד מעיד על השני. כי ההעדר הוא סיבת ההווה ואם אין העדר צורה לגמרי - לא תחול הווה. לפיכך אמר הכתוב 'ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן [בנבואת החורבן] ואת זכריה בן יברכיהו [בנבואת הגאולה]' כי עדותם עדות אחת, כי האחד הוא ההעדר והשני הוא ההווה וההעדר הוא סיבה להווה.

ליקוטי שיחות י"ט/70-68: הסיפור מעלה כמה דיוקים: א. למה מפרטת הגמרא את שמות החכמים - רבן גמליאל, רבי אלעזר בן הורקנוס ורבי יהושע, ולא כמו הלשון הרגיל במקומות אחרים 'רבי עקיבא וזקנים'? ב. הרי קודם שהלכו לרומי ידעו כבר מתוקפה של רומי ועצם הליכתם הייתה לבטל גזירות על ישראל שנבעו מתוקף הגלות, ולמה פרצו בבכי כששמעו קול המונה של רומי? כך בסיפור השני: הרי כבר כשהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, ומדוע פרצו בבכי כשראו שועל יוצא? ג. למה אמרו החכמים רק בסיפור השני 'עקיבא נחמתנו' ולא בראשון? ומהו כפל הלשון 'עקיבא נחמתנו, עקיבא נחמתנו'? ד. למה מצטט רבי עקיבא את נבואת 'ציון שדה תחרש' ולא נבואת חורבן אחרת?

3. חידושי אגדות מהרש"א מכות שם: אמר להם רבי עקיבא לכך אני משחק - שהוא חרב והשועלים הלכו בו ולא העכו"ם, שאין להם נחת רוח ממנו יתברך במקום המקודש הזה להתיישב שם ... כותיים כמה שנים היו זורעים בה ולא הייתה עושה פירות.

לקו"ש שם/3-72: רבי עקיבא מביא הפסוק 'ציון שדה תחרש', שכן המטרה של חרישת שדה היא לא לקלקל [אף שבמבט שטחי נראה כך], אלא חרישה היא צעד מוכרח כדי להביא את השדה לשלמותה, ואדרבה, ככל שהחרישה עמוקה יותר - כך הזריעה והצמיחה מוצלחים יותר. עד"ז בענייננו: עומק וגודל החורבן הבית הם בדוגמת החרישה, שדווקא על ידי יבוא היתרון של צמיחת הגאולה באופן הנעלה ביותר. ולכן דווקא תובנה זו הביאה אותם לומר "נחמתנו", ולומר פעמיים: אחת על עצם ההבנה שכל רע מעיד על הטוב, ופעם שנייה על ההבנה המהפכנית שהרע הוא תחילת הטוב.

1. הפטרת ואתחנן מישעיהו מ,א: נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם

ויקרא רבה יב: אמר ישעיה ... שמעתי קולו של הקב"ה אומר (ישעיה ו) 'את מי אשלח? שלחתי את מיכה והיו מכין אותו בלחי... שלחתי את עמוס והיו קורין אותו פסילוס [שהיה כבד פה]. ואומר 'הנני שלחני' ... אמר לי הקב"ה: ... חייך שכל הנביאים מתנבאים **נבואות פשוטות** ואת **נחמות כפולות** 'עורי עורי', 'התעוררי התעוררי', 'שוש אשיש', 'אנכי אנכי הוא מנחמכם' 'נחמו נחמו'.

ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תמד: נחמו נחמו עמי - נחמה עליונים, נחמה תחתונים. נחמה חיים, נחמה מתים. נחמה בעולם הזה, נחמה לעולם הבא. נחמה על עשרת השבטים, נחמה על שבט יהודה ובנימין. לפי שכתוב שתי בכיות (איכה א,ב), 'בכה תבכה' - על בית ראשון ועל בית שני.

2. סיום מסכת מכות: וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך [לרומי] ושמעו קול המונה של רומי בריחוק מאד ועשרים מיל. התחילו בוכין ורבי עקיבא משחק. אמרו לו מפני מה אתה משחק? אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: הללו כושיים שמשתחוים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט, ואנו בית הדרום רגלי אלוקינו שרוף באש ולא נבכה? אמר להם: לכך אני מצחק. ומה לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אתת כמה וכמה.

שוב פעם אחת היו עולים לירושלים. כיון שהגיעו להר הצופים, קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים. התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק. אמרו לו מפני מה אתה מצחק? אמר להם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו 'והזר הקרב יומת' ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להם לכך אני מצחק ... תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב: לכן בגללכם ציון שדה תחרש, ובזכריה כתיב: עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים. עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה, הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה. עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה [וירושלים נחרשה כמו שדה] בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא נחמתנו, עקיבא נחמתנו.

ספר העקרים מאמר ד פרק יב: 'ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה' - לפי שהקב"ה צדיק וישר, אינו מקפח שכר כל בריה. ולזה ראוי שישלם לרשע שכר הזכיות שעשה כדי לטורדו משכר הנפש ונעימותה [בעולם הבא]... וכבר נמצא לרבותינו ז"ל שיביאו ראיה מן הטובות המגיעות לרשע, על זה הדרך על גמול הצדיקים לעוה"ב.